ÇINARALTI

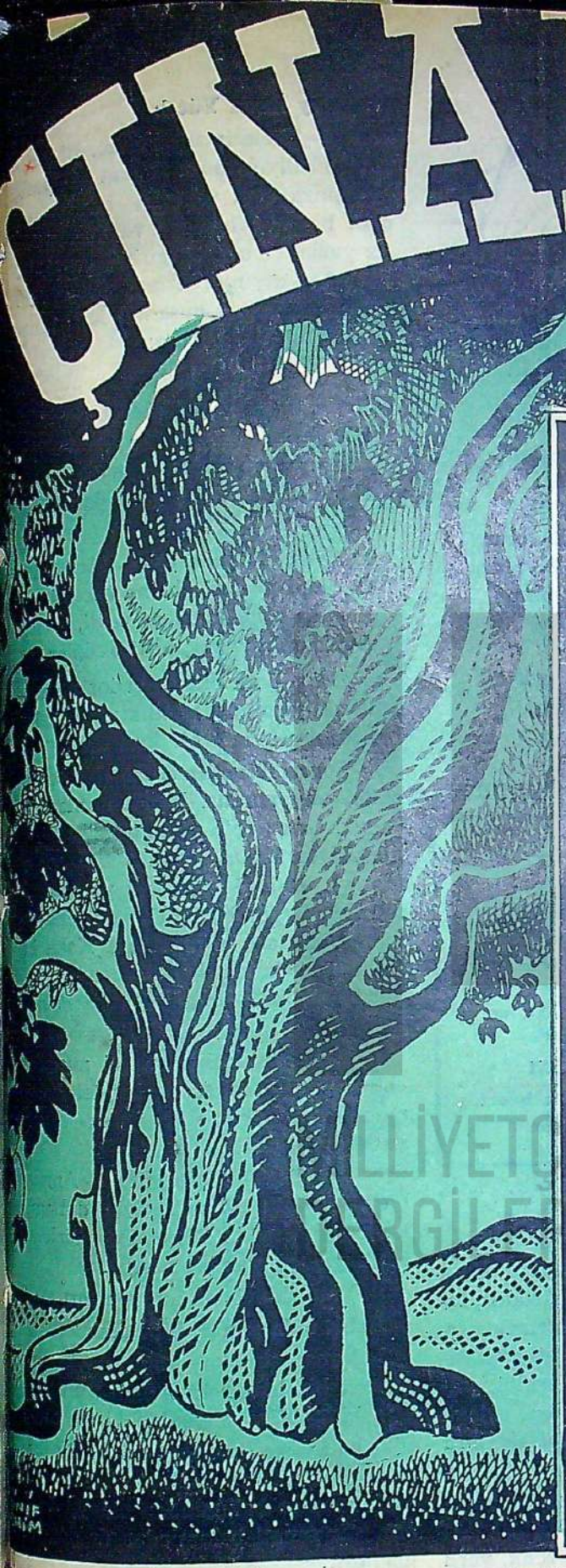

BU SAYIDA :

KÖY ENSTİTÜLERİ
Orhan Seyfi ORHON

HAYAT, BİR MUCİZEDİR!
Dr. Mustafa Hakkı AKANSEL

GAZİ HÜSREV BEY NE ZAMAN YAŞADI?
Adnan GİZ

BİR MANZUMEYE DAİR
O. S. O.

Hitit Efsanesi: İLLUYANKAŞ
Enver Behnan ŞAPOLYO

ÇİFTİ ÇEYREĞE HAYAT! MÜJDELER EŞE DOSTA
Zafer ARIKBAĞ Nazif BEN

KOŞMA
İskender Fikret AKDURA

(Çocuk Adam) tefrikası — Konuşmalar.

223

HAFTALIK
FİKİR VE SANAT
MECMUASI

Sayı :121
Kuruş : 15

ÇINARALTI NEŞRİYATI

Yer Yüzünde Türkler

Yazan: *Hüseyin Namık ORKUN*

Türk milletinin yeryüzünde nerelerde, ne kadar olduğunu, bunların adlarını, boylarını, hayatlarını, dillerini, edebiyatlarını, âdetlerini en kat'i vesikalara dayanarak, bildiren bu çok mühim, çok değerli eser

BU HAFTA ÇIKIYOR!

Millî Piyango

Talihinizi denemek için en güzel fırsat (Millî Piyango) biletlerinden hiç olmazsa bir tane almaktır. Bu bilet sizi zengin edebilir. Bu sefer talihiniz olmasa bile bunu almakla memleketinize küçük bir hizmette bulunduğunuzu düşünerek teselli olabilirsiniz.

MASKELER AŞAĞI

«En Büyük Tehlike» nin İçyüzü

Yazan: O. S. O.

Fiatı: 30 kuruş

Sahibi: Orhan Seyfi ORHON
Basıldığı yer:
Cumhuriyet matbaası — İstanbul

Konuşmalar

Bay S. Kaya Bozdemir:

— «Sevilmişe» isimli manzumenizin birinci kıtası güzel.

Mavi bir çiçektir yüzü tombul, ak
Dişleri incidir, gözleri parlak
Tostombul elleri ipekten yumak
Kalbini bağlardı bakıp geçenin.

İkinci kıta vuzuhsuz. Kelimeler yerlerinde değil. Bu kıtada bir iki küçük nokta dikkate çarpıyor. Birinci mısraın sonunda iki sıfat yanyana gelmeseydi daha iyi olurdu. İkinci mısrada, cümle tenasübü biraz bozuk. (Dişleri incidir) dedikten sonra ikinci cümle parçasının (gözleri parlak) olması bu tenasübü biraz bozuyor. Dişleri inci olunca gözleri de inciye mukabil bir şey olmalıydı. Buna inci gibi bir isim bulmalıydınız. Üçüncü mısrada (tombul) kelimesini tekrarlıyorsunuz. Bu da olmamalıydı. Bununla beraber kıta, bir bütün olarak cici bir şey hissini veriyor. Bu [illegible] bir küçük çocuk sevimliliği [illegible]mişsiniz. Muvaffak olacağınız anlaşılıyor. Gönlünüz, Çınaraltında bir şiirinizin çıktığını görmek istiyor[illegible]. Bu kolay bir şey. Bizim gönlü[illegible] herkesin beğeneceği, âdeta elinizden kaparak basmak istiyeceği çok [illegible] şiirler yazmanızı temenni ediyor.

●

Bay Mecdettin Akın:

— Gönderdiğiniz şiirleri okudum. Hepsinde pek güzel, pek ince parçalar var. Fakat bir manzumeyi, bir bütün olarak kusursuz, güzel, yeni yapmak lâzım. Kelimeleri ona göre seçmek, başkaları tarafından söylenmiş şeyleri tekrarlamamak, hepsine bir şahsiyet ve mümtaziyet damgası vurmak, işte, bir manzumeden beklenen şey... Bunun için biraz daha bu parçaları işlemek icabediyor. (Hızlanış) taki şiiriniz hatırımda değil, fakat o hoş zamanları zevk ile hatırlıyorum.

●

Bay Faik Salim Özyurt:

— Şiirleriniz kusursuz. (Ayşenin türküsü) (Pınar) dan daha güzel:

AYŞENİN TÜRKÜSÜ:

Yaylâya atın beni,
Sürüye katın beni,
Gelin etmeyin dostlar!
Çobana satın beni...

***

Bahçelerde «NAR» olur,
Çoban bana «YÂR» olur,
Gönlüm bahtiyar olur,
Çobana satın beni..

***

Varsın şimşekler çaksın,
Dereler, seller aksın,
Beni o yiğit yaksın,
Çobana satın beni..

Faik Salim ÖZYURT

TÜRK EDEBİYATI

ANTOLOJİSİ

Başlangıçtan bugüne kadar Türk edebiyatının aruz ve hece veznile yazılmış en güzel şiirlerini bir araya toplıyan bu eser, pek yakında

ÇINARALTI YAYINI

neşriyatı arasında, çok nefis basılmış bir cilt halinde çıkıyor.

Yalnız şu var ki bu şiir, halk manilerinin aynen tekrarından başka bir şey değil. O manilerde hoşuma giden taraflar neyse, bunda da o. Halk şiirinden istifade etmek doğrudur, fakat onu aynen tekrar etmemek şartile. Halk şiirinin hususiyetlerini almalı, onu yeni bir nazım terkibi içinde, yeni bir duyuş ve görüşle ortaya koymalı. O zaman muvaffakiyetin sırrı ele geçmiş olur.

●

Bay Celâl Yaşar:

— Şiirlerinizde yerli renk, yerli koku var. Fakat biraz da yeni ruh, yeni görüş lâzım. Bazan ço keskimiş kelimeler kullanıyorsunuz. (Ahuzar) gibi sözler artık dilimizin sınırlarının dışında kaldı. Yeni yazılarınızı bekliyoruz.

Bay İhsan Yücel:

— Şiirlerinizi okudum. Bir [illegible]dat vadediyorsunuz. Fakat çok ya[illegible]yorsunuz. Çok yazmak, çabuk [illegible]mak bir şair için iyi vasıf değild[illegible] Az yazın.. temiz ve güzel yazın. [illegible]lin, «Bitti desinler» isimli şiiriniz [illegible]rinde beraber konuşalım: Manzum[illegible]nizi aynen yazıyorum:

Bitti desinler

Sarardı ovalar, bozuldu bağlar
Bir yerim kanıyor, bir yerim ağ[illegible]
Bana yol vermiyen dumanlı dağ[illegible]
Gönülden severdi gitti desinler

* *

Eşi yok dünyada birdi.. bir tekti
O, yeşil gözleri ah! ne titrekti,
Zavallı şairi kendine çekti,
Artık o da yanar, bitti desinler...

Bu şiir ilk okuyuşta insana zo[illegible]lanarak yazılmış hissini veriyor [illegible] bu güzel şiir için bir kusurdur.

Sonra ikinci mısrada «bir yeri[illegible] ağlar» diyorsunuz. Bundan anlaşı[illegible]şudur: Şair (bir yerinin ağladığ[illegible] hissediyor. Fakat neresi olduğunu b[illegible]miyor). Halbuki öyle mi ya.. Gözü[illegible]müzden başka bir yerimizin ağlay[illegible]mıyacağını siz de bilirsiniz. Kaldı ağlamak insanın bir tek uzvunun [illegible]ğil, bütününün bulunduğu bir hâlc[illegible]dir de..

İkinci kıtadaki, birinci mısrada «birdi» dedikten sonra bir tekti demek niçin.. Hem «bir» «tek» aynı şeyler değil mi?

Ya gözlerin titremesi.. Aman, bu hal insanı çekmek şöyle dursun, korkutur belki.. Titremek, gözlere hiç te yakışmıyan bir sıfattır.

Yine ikinci kıtanın son mısraı:

Artık o da yanar, bitti desinler..

Yanar, şimdiden sonra da devam edecek bir haldir ki bunun sonunda şair bitecektir.. Halbuki «bitti» şimdiki hali veya evveli gösterir.. Bu iki zamanı birbirine bağlıyarak kullanmak gramer bakımından olduğu kadar, şiir sanatı bakımından da doğru değildir..

Siz ki bazan çok güzel yazıyorsunuz. İyi bir şair olmıya namzetsiniz.. Bu ufak kusurları da yapmasanız ne iyi olur.

Yukarıda söylediğim gibi çok yazmayın olmaz mı? Sizden az ve öz şiirler bekliyoruz.

ÇINARALTI

Dilde, fikirde, işde birlik

Sayı: 121 — 15 Sonkânun 1944 Cumartesi

İdare Evi : İstanbul, Ankara caddesi, Çınaraltı Yayınevi, No. 47

TÜRKÇÜ FİKİR ve SANAT MECMUASI

Telefon : 22129 — Fiatı: 15 Krş — Cilt : 5

Köy Enstitüleri

Yazan : **Orhan Seyfi ORHON**

Maarif Vekâletinin yaptığı güzel işlerden biri de, bence, Köy Enstitüleridir. Vakıa bu enstitüleri gezmedim. Teşkilâtını bilmiyorum. Nasıl çalışıyor? Neler öğretiliyor? Çıkanlar ne yapıyor? Bütün bunlara dair hemen hemen hiç bilgim yok. Fakat bildiğim bir şey var: Bu enstitüler arasıra köylerin sınırlarını aşıyor, seslerini bana kadar duyuruyorlar. Bazan bir yazı denemesinden, bazan bir mektup parçasından bunların kucağında büyüyen ışıkları görüyorum. Millî seciyenin, temiz bir ruhun, sonsuz bir öğrenmek aşkının izlerini taşıyan o satırlar bana ne ümitler veriyor, anlatamam! Konforsuz köylerde, basit mekteplerde, Avrupadan, Amerikadan diploma almamış, fakat mesleğini seven idealist öğretmenlerin elinde bu çocukların nasıl birdenbire aydınlandığını, olgunlaşıverdiğini seziyorum. Bana bu enstitüler Türk milletinin zekâ ve kabiliyetinin şahidi gibi görünüyor. Şimdiye kadar bu gençlerden aldığım mektuplarda bir defacık olsun yüreğimi burkacak bir aykırılığa rasgelmedim. Onlar, sanki büyük şehirlerin karışık havası yerine, saf bir memleket havası teneffüs ediyorlar. Onların kanları bizimkinden daha temiz, yürekleri daha ateşli. Onlar bana, — inanır mısınız? — sevinç ve gurur veriyorlar! İsterseniz, çok hayalperest olduğumu söyleyin: Ben yarınki Türkiyenin bir çok güzel ümitlerini hiç tereddütsüz onlara bağlıyorum.

Orhan Seyfi ORHON

ABONE ŞARTLARI
Yıllığı 760, altı aylığı 380, üç aylığı 200 kuruş
Ecnebi memleketler için:
Yıllığı 1000, altı aylığı 500 kuruş

Sahip ve Neşriyat Müdürü
Orhan Seyfi ORHON

İHTAR :
İdarehanemize gönderilen eserler neşredilsin edilmesin sahiplerine iade edilmez Bize neşredilmek üzere gönderilen eserlerden bir telif hakkı istenemez.

MİLLÎ KÜTÜPHANE ANKARA

Yazan: Dr. Mustafa Hakkı AKANSEL

Hayat Bir Mucizedir!

◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆

Hayatın en mühim olayı (Umulmadık) şeyler doğurmasıdır. Hayatta (Aklın) yeri. Geleceği evvelden haber vermenin imkânsızlığı — Tarihin babası Herodot'un (Köle ruhlu milletler) hakkındaki fikirleri

● ● ●

Bergsona göre, (Mucize), hayatın imzasıdır, damgasıdır, alâmetifarikasıdır. Bir makinenin ne iş yapabileceği derhal anlaşılır. Meselâ, bir yazı makinesi: yazı yazmak için, ve yalnız bunun için yapılmıştır. O, bu işi mükemmel bir şekilde ve insandan daha iyi yapar. Fakat, o, yalnız ve yalnız bu işi görür, başka bir iş yapamaz. Halbuki, bir insanın neler yapabileceği bir türlü kestirilemez. İnsan, bir çok ve çeşitli işler, hattâ, bir çok yanlış şeyler de yapabilir. Fakat, günün birinde, bir insan, ondan hiç beklenmiyen, hiç umulmıyan bir iş: bir kahramanlık, bir nefis şiir, ticaret işi, bir makine, bir yüksek fikir mahsulü meydana getiriverir.

Türkler, Anadolu kurtuluş savaşına başlarken, dıştan ve içten bir çok kimseler, bunu bir (delilik) sandılar.

1853 te, Amerikalı komodor Perry, Japonyayı toplarile korkuttuğu vakit, birisi çıksa da, bu milletin elli altmış sene içinde büyük devletler sırasına gireceğini söyleseydi, şüphesiz, buna kahkahalarla gülerdi. On ikinci milâdî yüz yılda, Garbî Avrupa, baştanbaşa, bir ormandı ve pek az insan vardı. Bugün, ne hale geldi.

Geçenlerde, yine bu dergide, Hasan Sabbahın fedaîlerinden ve Mormonların Utah devletinde yarattıkları mucizelerden bahsetmiştim.

İşte, bunun için, Bergson: (Mucize, hayatın imzasıdır) demiştir.

***

Zekânın, mantık ve muhakemenin hayattaki yeri: İlkçağ, eski Yunan ve Roma tefekkürü, mantık ve muhakemeye çok ehemmiyet verdi. Sonra, hıristiyanlık, duygulara, heyecanlara çok yer verdi. Rönessans devri akla yeniden büyük bir yer verdi. On sekizinci yüz yıl, tamamile akıl ve mantığın, Volterin hâkim olduğu devirdir. Fakat, o aralık Kant geldi. (Critique de la raison pure-yalnız aklın tenkidi) isimli meşhur eseri yazdı. (Yalnız tefekkür ile, düşünme ile, realiteyi, gerçeği öğrenemeyiz. Kant bunu anlamıştı. Kantın ebedî kıymeti, işte bunu anlamış olmasıdır). (Kayzerling). (Meşhur heykeltraş Rodin (Roden) in (le penscur - mütefekkir) isimli heykeli, durmadan beynini üzen dar kafalı bir babayiğiti temsil eder). (L'isolemenet crustacé du speculateur cérabral-yalnız fikirlerle oynıyanın, beyin murabahacısının, kabuklanmış yalnızlığı). (Onanisme cérebral-dimağî istimna). İşte, Kayzerling, yalnız mantık ve muhakemeye güvenenleri bu tâbirlerle vasıflandırıyor.

Bergson da, ondan evvel, (İntuition-seziş) in kıymetini belirtmişti. Kayzerlinge göre, zekâ, hayvanlardaki (içgüdü-sevkitabiî) ye benzer. İçgüdü, nasıl ki, hayvanın hayatını korumak için verilmiş ise, zekâ da, öylece, insanları hayatta korumak için verilmiştir. Fakat, zekâ herşey değildir. (Connaissance-öğrenme)nin akıldan başka yolları da vardır. Meşhur tıp üstadı **profesör Şarl Rişenin**, vaktile, bu konuya ait bir konferansını, (**Tıp Fakültesi mecmuası**) nda aynen tercüme ve neşretmiştim. (Bilginin, beş hassamızdan başka yolları) 1340/1924. Cilt 6, sayı: 7-8).

Aklın kıymetini biliyorum. Yine bu dergide (zekâ) hakkında yazılar yazdım. Fakat, hayatta, aklın hakikî yerini de göstermek lâzımdır. Paul Valery'nin, yine bu dergide neşrettiğim (Bilginin şimdiki durumu) hakkındaki yazısı, (anlama makinesinin) yani zekânın, (müşahede) karşısındaki aczini gösterir. (Zekâ, hayattan evvel değil, hayattan sonradır.) «Bergson».

***

Geleceği evvelden haber vermenin, kâhinliğin mânasızlığı: (Hayatın katî kâhinliklere tahammülü yoktur). (Bergson).

Hayatın damgası (beklenilmedik, umulmadık) işler yapmasıdır, demiştik. Diğer taraftan, aklın da yerini tesbit ettik. İşte, bu iki olaya dayanarak, hayat alanında, geleceği, istikbali evvelden görmenin imkânsızlığını derhal kavrarız, ve Bergsonun yukarıki cümlesinin mânasını da anlarız. Onun için, İngilizler, hayattan uzak bir şekilde, masa başında, yalnız aklımızın ve mantık ve muhakememizin kudretine güvenerek, sıraladığımız parlak fikirlere hiç kıymet vermezler. Onlar, herşeyde şu düsturu tatbik ederler : **(Wait and see! bekle ve gör).** Yani, ahval ne türlü bir gidiş takip edecek, bekle, iyice bilgileri topla, ondan sonra katî kararını ver, demektir. Hayvanlarda (refleksler) denilen bir çeşit sinir mekanizması vardır. Hariçten gelen bir tenbihe, hayvan, hiç beklemeden, hiç düşünmeden, derhal, (refleks tarzında) cevap verir. İnsanlarda ise (beyin bir vâde âletidir) (Bergson). Yani, insan, düşünmek, etrafı kolla-

228

ık, teenni ile hareket etmek için ya-
lmıştır. Bir insan ne kadar olgun-
şmış ise o kadar ihtiyat ve tedbir
teenni ile hareket eder.

O halde, acele ile, gelecek hak-
nda bir hüküm, bir karar vermek
ra değildir.

***

Yukarıki fikirlerin yazılmasına
sep: İstanbulda çıkan bir dergide,
isi, şöyle yazmış: (Neyimiz var?
brikalarımız mı? Fikir adamlarımz
ı? v. s. ... Kuru bir istiklâlimizden
şka). Bu yazı, Türklere, köle, uşak
u, aşağılık duygusu aşılamak için
azılmışa benziyor. Beceriksiz, elin-
ı bir iş gelmiyeceğine inanmış olan
fert veya millet hiç bir şeye mu-
affak olamaz. O, artık ebediyen öl-
iş demektir. Fernand Grenard'ın:
Asyanın üstünlüğü ve düşkünlüğü-
andeur et décadence de l'Asie) isim-
eserinde okunduğuna göre, Asya
lletlerinin, Avrupalılara göre çok
i kalmalarının en mühim bir sebe-
, onlardaki idare tarzı dolayısile,
ara köle, uşak ruhu, aşağılık duy-
su aşılanmış olmasıdır. Hattâ, yine
kitapta, eski Yunanlıların hür ol-
ıkları devirlerde gayet iyi çalıştık-
ı, büyük eserler meydana koyduk-
arı, köle oldukları vakit ise, tembel
e âtıl kaldıkları, Monteskiyöden alı-
ak yazılmıştı. Meşhur İngiliz yaza-
H. G. Wells'in (Cihan tarihinin ana
gileri) isimli eserinde, bu keyfi-
et, eski Mısırdaki Firavunlar devri
kkında da yazılmıştır.

Bu gibi zehirleyici yazıları, ben,
attâ, istiklâli muvakkaten kaybet-
ekten bile daha zararlı buluyorum.
inkü, nefsine itimadını, geleceğine
anını kaybetmemiş olan milletler,
vakkaten istiklâllerini kaybetmiş
alar bile, günün birinde, ona ye-
den kavuşurlar. Misal: Macarlar,
rplar, Bulgarlar, Rumlar. Fakat,
endine köle ruhu aşılamış, uşaklaş-
ış, dalkavuklaşmış, aşağılık duygu-
na kapılmış bir millet ebediyen öl-
ış demektir.

H. G. Wells'in bahsi geçen ese-
de şu fikir var: (On altıncı yüz yılda, yalnız mantık ve muhakeme-
sine güvenen bir insan, bütün Garbî Avrupanın, pek az zaman sonra, Türk ve Müslüman boyunduruğu altı-
na gireceğine, haklı olarak, hükme-
debilirdi; fakat, iş, öyle olmadı). O-
nun için, siz, kahvelerde, gazetelerde, dergilerde, akıllarına; bilgilerine; ve-
ya Türke düşmanlığına; veyahut, ya-
bancı propagandaya dayanarak, Türk-
lüğü durmadan baltalıyanlara kulak asmayın.

Dinlerin ve devletlerin tarihi tetkik edilirse görülür ki, onların hepsi, az bir zamanda yükselmişler-
dir.

Hayat bir mucizedir. Yalnız mantık ve muhakeme hayat hakkın-
da doğru bir hüküm veremez. Büyük bir Türk ırkı vardır, ve o, dıştan ve içten gelen her türlü tahkirlere, tez-
yiflere, zulümlere, Türklük fikrini boğmak istiyen menfi propagandala-
ra rağmen, yaşayacak, ve yükse-
cektir.

Dr. Mustafa Hakkı AKANSEL

Müjdeler eşe dosta...

Eriyin karlı dağlar, eriyin, dümdüz olun!.
Mevsimler! Birleşin de yollarımda güz olun!.
Hâtıralar! Ardımdan ağlayın, öksüz olun!.
Müjde olsun dostlara, müjde olsun ellere:
Bahtı dağlara saldım, kalbi verdim yellere...

***

Bir dert gelip ezerken bir dert kaçıyor benden.
Tahammülümden ürküp hasret kaçıyor benden.
Daha garip gördü de gurbet kaçıyor benden.
Müjde olsun dostlara, müjde olsun ellere:
Bahtı dağlara saldım, kalbi verdim yellere...

***

Bu boş ümitler niçin, bu boş ümitler kime?.
Günü geceye sarın, geceyi ümidime..
Müjde sevmediğime, göz aydın sevdiğime,
Müjde bütün dostlara, müjde bütün ellere:
Bahtı dağlara saldım, kalbi verdim yellere...

Nazif BEN

Yazan: Adnan GİZ

Gazi Hüsrev Bey ne zaman yaşadı?

Peçevinin hatası — Sırplar diyorlar ki... — Ahmet Refik'in yanlışları — Hüsrev Bey mi? Hüsrev Paşa mı?

◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆

Geçen hafta yine bu sütunlarda hayatını yazdığım Hüsrev beyin bu gün ne zaman yaşamış olduğunu soruyorum.

Garip fakat haklı bir sual! Bu kahraman Türkün hayatını eğer siz de bir Osmanlı tarihinden okumuş olsaydınız elde ettiğiniz malûmatı biraz inceledikten sonra hayretle aynı suali tekrar edecektiniz: — Gazi Hüsrev bey ne zaman yaşadı?..

Yalnız bu zat hakkında yazılmış olanları tetkik etmek dahi bizde Osmanlı müverrihlerinin ne lâkayt ve sathî bir görüşle çalıştıklarını ve zaman zaman ne büyük yanlışlara, tezatlara düştüklerini ispata kâfi gelir zannındayım. Hüsrev bey hakkında en fazla malûmatı ben Peçevide buldum. Kanunî zamanındanberi Macaristanda yerleşmiş bir aileye mensup olan Pecevi İbrahim efendi Rumelinde mühim memuriyetlerde bulunmuş, bütün serhat evaletlerinde uzun zaman gezmiş dolaşmıştır. Ayrıca Macar, Bosnak dillerini bilir, biraz Cek lisanından anlar. Kanunî devrini yalnız Osmanlı tarihlerinden değil, Macar tarihlerinden, hattâ Macar dostlarına tercüme ettirdiği Avusturya tarihlerinden tetkik evlemiştir. Peçevi (1283 tab'ı) birinci cildin: (7, 8, 44, 68. 71. 90. 91. 93. 101, 130, 160. 192, 193. 201. 216. 235. 241, 242 ve 264) üncü sahifelerinde Hüsrev beyden bahseder. 44 üncü sahifesinde Hüsrev beyin kısa hal tercümesini şu şekilde yazmıştır: «Bosna beyi Hüsrev bey Sultan Beyazıt merhumun kızı oğludur. İptida İskenderiye, ondan Semendere ondan Bosna beyi olmuştur. Fütuhatı cemileye muvaffak olmuştur. Otuz yıldan ziyade Bosnaya mutasarrıf olup çok gazalar etmiştir. Her fetih ve gazası inşallah mahallinde tahrir olunur. Saray Bosnada Camii şerif ve İmareti lâtif ve Hankah ve Medresei şerife ve kendüye türbe bina etmiştir. Müşarünileyh Karadağ isyanından Koç kabilesi üzerine varıp muharebe esnasında rütbei şahadete vâsıl ve na'şı rahmeti naksi Podgoriçe kasabasına getirilip ondan sarayda binasına muvaffak olduğu türbei şerifesinde defnolunmuştur.»

Belgradın alındığı 927 (1521) yılında Hüsrev bey Semendere beyi bulunuyordu. İskenderiye 922 (1515) de Osmanlı mülküne ilhak edildiğine göre kahramanımız 922 ile 927 arasında yani Birinci Selim zamanında İskenderiyede bulunmuş ve kuvvetli bir ihtimal olarak yine onun zamanında Rumeliye tâyin edilmiştir. Belgradın fethinden sonra Küçük Bali beyin yerine Bosna beyi olmuş, Semendere de Küçük Bali beye verilmiştir. Peçevi, yukarıda okuduğumuz hal tercümesinde Hüsrev beyin otuz yıldan ziyade Bosnaya mutasarrıf olduğunu kaydediyor. Yedinci sahifede verdiği izahattan ise bu (ziyadenin) üç yıl olduğunu ve onun tam 33 yıl Bosnada hüküm sürdüğünü anlıyoruz. Bu hesaba göre Hüsrev beyin 960 (1554) de ölmüş olması lâzımgelir. Halbuki yine Peçevi 241 ci sahifede, padişahın «Bosna Hüsrev bey, Semendere sancağı Mehmet bey ve Kils beyi Murat Kıştan mukaddem Budine imdâ gitmelerini» emrettiğini kaydeylec ten sonra, 242 nci sahifede: «Saad lû padişahın kendiden mukaddem zir Mehmet paşayı ve Hüsrev be yerine olan Ulâme paşayı ve Mu beyi» gönderdiğini yazıyor. 235 sahifede ise 949 vukuatından bah lunurken «Bosnaya vali olan Ulâ paşa Budin imdadına tâyin olunc cümlesi geçiyor. Demek 948-949 y larında Bosna beyi Ulâme paşa Anlıyoruz ki 932 de bu vazifeye yin olunan Hüsrev bey ancak 948 rihine kadar (16) sene bu vazi bulunmuştur. Şu halde Peçevi'n (33) yıl hikâyesi ne oluyor? G yine Peçevi birinci cildin yedinci hifesinde (merhum Hüsrev bey üç yıl kâmil Bosna beyi olmuş ve defa yeri ancak bazı muktaza ile lâme paşaya verilmişken yine düye ipka olunmuş ve mirleva civarı rahmete vâsıl olmuş) der biz yine aynı tarihten Ulâme pa nın 948 den 958 tarihine kadar fa lasız bu eyalete sahip olduğunu 958 de yine Bosna valisi iken Li kalesinin fethinde şehit düştüğü öğreniyoruz. Dahası var, yine Pe 264 üncü sahifede Visgrad kales nasıl fethedildiğini şöyle hikâ başlıyor: «Fi sene 951, çün evvel b har ve vakti kârzar erişti. R Hızırda Budin beylerbeyisi Yah paşa zade Mehmet paşa merhum E dine tâbi olan ümerâyı sancak askeriyle Budine ihzar edip cümle Üstûni Belgrat beyi Ahmet bey, gedin beyi Derviş bey ve Mohaç san cağı beyi Kasım bey ve Poiga b merhum Hüsrev beyin kethüd Murat bey geldikten sonra..» bura (merhum Hüsrev bey) dendiğine re demek 951 (1545) yılında Hüs bey ölmüş bulunuyordu. Zaten den sonra Bosna ve Macar serha rinde geçen ye vazifesi itibarile H rev beyin de karışması iktiza ed askerî ve siyasî olayların hiç birin bu zatın ismine tesadüf etmiyor Bütün bu delilleri inceledikten s ra, Hüsrev beyin 33 yıl Bosna bey

duğunu yazan Peçevi'nin sonradan ne kendi ifadesile tenakuza düştünü ve Bosna kahramanının ancak 3-949 yıllarında ölmüş olduğunu bul etmek zorundayız.

***

İçimizden biri çıkıp pekâlâ şöyle bir itirazda bulunabilir:

«Hüsrev bey denilen zat hemen emen Bosnanın en büyük şöhretir. Bosnada cami, medrese gibi bir k eserler bırakmış hattâ kendi türsini kendi yaptırmıştır. Bütün bu lerin inşa tarihlerini ve türbede ölüm tarihini tesbit ettikten sonbu zatın ne zaman yaşadığını ve zaman öldüğünü bulmak mümkün ğil midir?»

Mümkün ve kolay! Fakat bu taleri gözümüzle görüp tesbit etmez lâzım. Yok bu malûmatı yine müellifin, bir tarihçinin vasıtasile de etmiye çalışırsak büsbütün çıkaz bir yola gireriz. Peçevinin hesana göre, Hüsrev beyin 960 tarihine dar uzayan ömrü, türbesinin üzendeki ölüm tarihini kaydedenlere e tam yirmi iki sene kısalıyor. inkü yine bizim kıymetli müverrihimiz — meselâ Ahmet Refik — srev beyin türbesindeki tarihe göre 938 de ölmüş olduğunu kaydedilar. Eğer rakamlara dikkat ederiz bu mesele sizi bir garip hikâye iar oyalar.

Hikâyenin ikinci kısmına geçiorum. Okuyucularım arasında tarihle rusî şekilde ilgili olanlar bundan a on bir yıl önce Hüsrev beyin isetrafında kopan gürültüyü ve gelerimizde yazılan yazıları belki atırlarlar. Bir çok Türk büyükleri bi Hüsrev beyin de Türklüğünü mak istemelerinden kopan bu gültünün esası şu idi: 1932 yılında rplılar Hüsrev beyin (400) üncü üm yılını tesit etmiş ve bu arada çok neşriyatta bulunarak bu zan Sırp ortodoksu ve hattâ Trebinye ensi Radoyen'in kardeşi olduğunu ddia eylemişlerdi. Ferhat beyin oğ İkinci Beyazıdın torunu ve Yavuz ltan Selimin yeğeni olan bu büyük irk mücahidine yapılan tecavüz o nan Türk matbuatında haklı bir an yaratmış ve bu arada Hüsrev eyin hayatı hakkında da bir kaç makale yazılmıştı. En tafsilâtlı makaleyi 8-12-932 tarihli Akşam gazetesinde zamanın en muktedir tarih muharriri Ahmet Refik bey yazmış ve makalenin başına «Ölümünün 400 üncü yıldönümü münasebetile» kaydını koymuştu. Biz, basit bir iftiradan ibaret olan bu milliyet meselesinin üzerinde duracak değiliz. 1932 ölümünün dört yüzüncü yılı olduğuna göre Hüsrev beyin 1532 de ölmüş olması lâzımgelir. Yani Bosnaya tâyininden on bir sene ve Mohaç harbinden yedi sene sonra... Sırplılar bunu böyle kabul ediyorlar. Ahmet Refik ve zamanın diğer tarih muharrirleri de böyle kabul ediyor. Yine Ahmet Refik merhuma göre türbenin üzerindeki ölüm tarihi 938 (1532) imiş. Halbuki Peçeviyi, Solak zadeyi, Âliyi ve Kanunî devrinden bahseden diğer Osmanlı tarihlerini açalım. Geçen hafta mufassal hal tercümesinde de yazdığım gibi Hüsrev beyin 938 den sonra on sene Garp serhatlerinde yapılan bütün savaşlara iştirak ettiğini ve kendi ordusile bir çok savaşlar yaptığını görüyoruz. 943 te Kils, 944 te İvarina ve Nadin, yine 944 te Kadin ve Obruca kalelerini alıyor. 945 te Adriyatik sahilinde Bin şehrini yakıyor. Venediklileri büyük bir bozguna uğratarak aldığı esirleri İstanbula gönderiyor. 947 de padişah Hüsrev beye o baharda Budine imdada gitmesini emrediyor. Ve bütün bunları okuduktan sonra soruyoruz: 938 de ölen Hüsrev bey acaba bu zaferleri kazanmak için mi tekrar dünyaya geldi? Haydi Sırplılar yanılabilir. Fakat Ahmet Refik merhum Hüsrev beyin 938 de öldüğünü kaydettikten sonra yukarıda yazdığımız vakaları birer birer yazmış, 938 de öldürdüğü zata 944 te kaleler fethettirmiştir. Meselâ, diyor ki: «Gazi Hüsrev bey Kilsi zaptetmeyi zihnine koydu. Yanındaki Sulin kalesini tamir ettirdi. İçine erler yerleştirdi. Gaziler Sulinden kalktılar. Düşmanla öyle bir çarpıştılar ki melâinden bir fert halâs olmadı. Bu gaza büyük bir memnuniyeti mucip oldu. Gazi Hüsrev beye terakki, Gazi Murat beye zeamet verildi.» Eğer Ahmet Refik merhum sadece şu vakanın tarihine baksaydı bu işlerin 943 te yapıldığını görecek ve 938 de ölen Bosna kahramanının 5 yıl sonra nasıl olup ta bu işleri başardığına hayret edecekti. — Nur içinde yatsın — zannedersem merhum bütün hayatında bundan daha karışık bir hataya düşmemiştir.

Bu vesile ile bir tarihçinin değil fakat bir tarihçiden daha çok rağbet görmüş bir muharririn yine Hüsrev bey hakkında yaptığı bir yanlıştan bahsedeyim. Tarihle meşgul olmıyan münevverlerimizin her müşkülde başvurdukları ve son derece itimat ettikleri Kamusulâlâmda Hüsrev bey maddesi yoktur. Fakat Hüsrev paşa maddesinde Hüsrev beyden bahsolunmuştur. «Divane» namile maruf olan bu Hüsrev paşa Kanunî devri vezirlerindendir. Saraydan yetişmiş, Mısır valiliği, Rumeli beylerbeyliği gibi mühim memuriyetlerde bulunduktan sonra kubbealtı veziri olmuştu. İkinci vezir sadrazam Hadım Süleyman paşa ile divanda kavga ettiğinden azledilmiş ve teessüründen açlık grevi yaparak ölmüştür. Şemsettin Sami, Hüsrev beyi işte bu Hüsrev paşa ile karıştırır. Evvelâ onun otuz sene Bosna beyi olduğunu ve Mohaç harbinde yararlığı görüldüğünü sonra da ikinci

(Sonu 15 inci sahifede)

Eloğluna!

Geldi düğün alayı
Gençler çekti palayı
Vermeyiz Zelihayı
El oğluna, oğluna

Dün gece dedi ağam
Yaşamak bana haram
Gider ise Zeliham
El oğluna, oğluna

Oynadılar çaldılar
Bir kaç gece kaldılar
Zelihayı aldılar
El oğluna, oğluna

Alladılar elini
Yolladılar gelini
Köyün en güzelini
El oğluna, oğluna

İhsan ENER

Koşma

Sıladaki yâr evine
Kuş olup varasım gelir.
Gurbeti, gönül yarama
Merhemdir, sarasım gelir.

Ne erik dalında kozum,
Ne yâr dudağında nazım...
Ta ezelden alın yazım
Karamı sorasım gelir.

Dostlar duyun, bir sözüm var:
Yüreğimi gurbet dağlar.
Beni yârdan etti dağlar,
Dağları yarasım gelir.

Fikret der ki seyran hani,
Gönüldeki ceylân hani,
Özlediğim devran hani?
Devranı kurasım gelir.

İskender Fikret AKDORA

Gurbetten Sesler

Şu gözlerim dola dola,
Al güllerim sola sola,
Saçlarımı yola yola,
Erdim gurbete, gurbete.

Olacağı bile bile,
Yaşlarımı sile sile,
Ben kalbimi dile dile,
Verdim gurbete, gurbete.

Şen yuvamı ana ana,
Ağlayayım kana kana,
Varlığımı yana yana,
Serdim gurbete, gurbete.

Adnan BULAK

EDEBİYAT BAHSİ

Bir Manzumeye Dair

Yazan: O. S. O.

Gündüz, S. 121, 15 Son Kânun 1944, s. 8-9.

Geçen hafta çıkan İstanbul mecmuasında, Edebiyat Fakültesi asistanı bay Dr. Mehmet Kaplan, güzide şair Ahmet Hamdi Tanpınarın üçüncü defa neşredilmek mazhariyetine eren «Bursada zaman» isimli güzel şiirini tahlil ediyor.

Bu iyi talihli manzumenin değerini inkâr etmiyorum. Ahmet Hamdi Tanpınarın bu şiirinde yeni manzaralar, yeni tahassüsler getirmiye çalıştığı şüphesizdir. Fakat bir manzumenin bir kaç defa neşredildikten sonra, uzun bir tahlil makalesine mevzu oluşu dikkat edilmiye değer bir sanat hâdisesidir. Bay Mehmet Kaplan bu şiiri bize daha iyi tanıtmak ve tattırmak lüzumunu hissediyor, makalesinin sonunda şu hükmü veriyor:

«Şiirde mimarî, musiki, tabiat, cemiyet ruhu ve lirizm nasıl orijinal bir sentez vücuda getiriyor? Bunu Hamdi Tanpınarın eserinde, mucize halinde görüyoruz.»

Anlaşılıyor ki son Türk şiirinin şaheserlerinden biri de budur. Lisan, edâ, şekil, duyuş, renk bakımından onu kendimize örnek yapabiliriz. Ahmet Hamdi Tanpınarı tebrik ederim. Ne olursa olsun, bir edebiyat asistanını bu derece hayran edebilmek büyük bir muvaffakıyettir. Bu yazıda en ufak bir tereddüt noktası bulamadım. Bu hevesle manzumeyi tekrar okudum. Muharririn kelimesile bu «mucize» ye inanabilmek için şiirin «mimarî» sine ait bazı şüphelerimi açığa vurmak istiyorum. Bundan manzumeyi beğenmediğim mânası çıkarılmamasını bilhassa rica ederim.

«Bursada zaman» hakikaten çok güzel başlıyor:

Bursada bir eski cami avlusu;
Küçük şadırvanda şakırdıyan su,
Orhan zamanından kalma bir duva

Fakat bu başlangıç bana, bir imparatorluk payitahtının iht mını vermiyor. Şair küçük, hoş, rif yemişlerden bahsedecek gibi yor. Sonradan anlıyorum ki ma me, bunun için yazılmamıştır.

Bir zafer müjdesi burda her i

Yine, böyle düşünmekte ha olduğumu gösteren, şairin şu m larını alıyorum:

Şanlı menkıbesi binlerce erin,
Sesi arşa çıkan hengâmelerin
Nakleder yarını gelen geçene.

Ehemmiyetsiz bile olsa söyle den geçemiyeceğim ki bundan s gelen:

Bu hayalde uyur Bursa her gece.

Mısraındaki (gece) ile (geçe kafiye olmaz. Bu şiir kafiy yazılmamıştır. Bay Dr. Meh Kaplanın bir mimarî mucizesi oldu ğunu haber verdiği bu eser için, dikkatsizlik hiç olmazsa, bir sütun Türk başlığı yerine, bir Yunan b lığı kullanmak kadar bir şeydir. Na mın bünyesine ait bir nokta da, b dan sonra gelen parçada mısrala doldurulduğu hissini vermesidir:

Bir rüyadan arta kalmanın hüznü
İçinden gülüyor bana derinden,
Sanki bir hâtıra serinliğinden
Ovanın yeşili, gök'ün navisi
Ve mimarîlerin en ilâhisi.

Yukarıdaki parçada: (Derinden) den (serinliğinden) e kadar sözlerin nazmın bünyesine sonradan eklendiği görülüyor. Çünkü bu kısım manzumeden kolayca çıkarılabilir. Sonra hem «bir rüyadan artakalmanın hüz-

nü içinden» hem de «bir hâtıranın serinliğinden» nasıl olur?

Bundan evvelki parçadaki (hengâme) kelimesinde Yahya Kemali hatırlıyoruz.

Yeşil türbesini gezdik dün akşam.

Zannederim, (yeşil türbeyi) olacak. Bundan başka, bu güzel manzumede, «çeşmelerinin = mucizesinin» «tebessümünle = seninle» «cetlerin = seslerinin» de maalesef, kafiye değildir. Eğer biraz daha titiz davranmak icabederse: «mavisi = ilâhisi» «aynası = meyvası» da kafiye değil asonanstır.

***

Bay Dr. Mehmet Kaplanın manzumenin kendisine verdiği vecd ve istiğrak içinde bunları hiç görmediğini, yahut hoş gördüğünü kabul edelim. Yalnız sayın münekkid, bize bu şiiri tattırmak isterken, Yahya Kemalin bir mısranın veznini bozarak nazım lezzetini de kaçırıyor:

Bir bahçeyle tanıştımdı Lâle devrinde

değil:

O bahçeyle tanıştımdı Lâle devrinde.

olacaktır. Mürettibin «o»yu «bir» yaptığını, musahhihin de bunun farkına varmadığını farzetmek te mümkündü amma, başka bir yerde Nef'înin bir mısraını da:

Bir dûş gibidir hak bu ki ma'nide bu âlem

Yapmasaydı, «dûş» diye bu kelimeye Nef'înin diline yakışan bir imtidat vermek hoş görünüyorsa da vezin buna müsaade etmiyor.

Buna şöyle bir cevap verilebilir:

— Veznin ne ehemmiyeti var? Kafiyenin ne ehemmiyeti var?

Ben de buna karşı şöyle bir mukabelede bulunmak isterim:

— Öyleyse, nazmın ne ehemmiyeti var, âlâ nesir dururken...

***

Moda şairleri gibi, moda şiirler de olduğunu bilirim. Kendisini bu cereyana fazlaca kaptırmış bazı kimseler, bir zevk yeniliği göstermek için avuçlarını bu gibi tezahürlere açık tutarlar. Fakat sayın Dr. Mehmet Kaplan gibi edebiyatı kendine bir meslek yapmış olgun ve ciddi bir münekkidin böyle bir za'fı olabileceğini hiç ummam. Onun kaleminden, her hangi bir eser hakkında: « Mimarî, musiki, tabiat, cemiyet ruhu ve lirizm bu şiirde bir mucize halinde görünüyor.» sözü çıktığı zaman bu geniş hükmün karşısında titriyeceğini bilirim. Çünkü münekkidin vazifesi dostlarına reklâm yapmak değil, insan zekâ ve kabiliyetini kemâle doğru götürmiye çalışmak, daha güzeli, daha mükemmeli aramaktır.

O. S. O.

ERZURUM

— Kars kapısından çıkarken —

Kanla yuğrulmuştur toprağı, taşı...
Yiğittir, vakurdur ünlü Dadaşı..
Ne gezer mertlikte benzeri eşi:
Çatanın anası ağlar burada.

Allah diyen, şehit kokan saf yeller,
Bükülmiyen kollar, aşılmaz beller,
YUNUS'tan EMRAH'tan ses veren teller.
Cihana ün salan beğler burada.

Ne dense az gelir bu yüce ile.
Yaşlıdır muhakkak tarihten bile..
Dolaşır şöhreti hep dilden dile:
Tarih dile gelir, çağlar burada.

DUMLU'dan fışkırır billûr suları,
Topdağı'ndan eksik olmaz hiç kar'ı.
PALANDÖKEN onun vefalı yârı:
Yiğit başlar Hak'a kalır burada.

SULTANSEKİ Dadaş'ların Bar yeri,
BOĞAZ, TÜRBE vefa, sevgi, yâr yeri..
Bir özge cennettir bence her yeri,
Gönül durmaz, şimşek çakar burada.

Bahsedilmez burda dertten, hüzünden..
Neş'e akar genç kocanın yüzünden..
Farkı yoktur yaylâsının düzünden:
«Gönül ferah olur» derler burada.

Burda herşey kutlu, ruhlar uludur,
Burda kalbler ulvi hisle doludur..
Hak'ka giden erenlerin yoludur..
Rab'be secde eden yerler burada.

Tanrım vermiş ona, kutsal duyguyu:
Sulhta melek, cenkte pars onun huyu.
Mert oğlu dert ırkı mübarek soyu,
Ön safta can veren erler burada.

Rıza Ümit ERZURUMLU

MİLLİYETÇİ DERGİLER

ÇINARALTI

Neşriyatının okurlarına hazırladığı değerli eserlerden bir kısmını aşağıya yazıyoruz:

Serhat Hikâyeleri

ADNAN GİZ

Kıymetli arkadaşımız Adnan Giz'in Türk tarihindeki serhat kahramanlıklarını bir araya toplıyan bu çok güzel eseri hem tarihî kıymeti, ve hem de milli duygularımızı kuvvetlendirmesi bakımından çok kıymetlidir.

Türk Medeniyeti ve Kültürü Tarihi

ENVER BEHNAN ŞAPOLYO

Osmanlı Saltanatı devrine ait teşkilâtımızı, medenî ve kültürel hayatımızı uzun, esaslı tetkiklerle meydana koyan bu eseri büyük bir zevk ve alâka ile okuyacaksınız.

Şiir Yazmak Sanatı

ORHAN SEYFİ ORHON

Nazım tekniğine ait bütün bilgileri, bütün incelikleri çok sade, çok basit bir şekilde izah eden bu eser her istiyene, kusursuz nazım yazmak imkânını verecek kadar bunları kolaylıkla öğretmektedir.

Türk Ruhu

Dr. MUSTAFA HAKKI AKANSEL

Çok değerli mütefekkirimiz Dr. Mustafa Hakkı Akansel'in Türk ruhunu, Türk seciye ve ahlâkını inceliyen bu ilmî eserini bütün okurlarımıza şimdiden hararetle tavsiye ederiz.

Yaşayan Türkçüler

Hüseyin Namık ORKUN

Aramızda yaşıyan bütün türkçülerin hayatlarına, şahsiyetlerine, fikirlerine, bu yoldaki çalışmalarına ve eserlerine dair çok etraflı bir tetkik eseridir. Türkçülüğü tanıtmak bakımından bir eşi bulunmıyan bu kitabı bütün gençlere tavsiye ederiz.

PEK YAKINDA ÇIKIYOR.

Hitit Efsanesi

İlluyankaş (*)

Yazan: Enver Behnan ŞAPOLYO

• • • •

Anadolunun koruyucusu Tanrı Yaştanuş.. hayır kanatlarını bu insanlara germiş. Her türlü nimetlerini bol bol veriyordu. Tanrıların en büyüğü Yaştanuş, güneş mâbudesi Arinna'ya emir vermiş, güneş altın ışıklarını her tarafa serpiyor. Neşvünema Tanrısı Ana da toprağın feyzini bu insanlardan esirgemiyordu.

Iklimi sağlam, havası güzel ve kuvvetli olan Anadolunun doğusunda dağlar ak başlarile göklere yükseliyor, batısındaki sıra, sıra yeşil yüzlü dağlar, mavi renkli denizlere eteklerini seriyordu. Orta Anadolu yaylâların en güzeli, geceleri berrak yıldızları, gündüzleri bol ışıklarile güzel bir Türk yurdu idi. Orta Anadoludan Kızılırmak, bir kız saçı gibi süzülerek akıyordu. Bu nehrin kıyılarında Hitit Türkleri Hatusas adlı güzel bir şehir kurmuşlar mutlu yaşıyorlardı..

Gök Tanrılar bu insanlara nimetlerini verirken, yeraltı fenalık Tanrı da, zaman zaman zebanileri ve bilhassa korkunç bir yılan olan İlluyankaş'ı gönderiyordu. Günün birinde hava Tanrısı Kiş-Kiluşaş şehrine gelmiş dolaşıyordu. Bu şehir güzel bahçeleri, iri taşlardan yapılmış evleri, mâbetlerile tanınmıştı. Bir orman halinde olan bir bahçede hava Tanrısı dolaşırken, birdenbire karşısına, insanlara ve Tanrılara fenalık yapmakla meşhur İlluyankaş çıktı ve dile geldi:

— Ey mavi göklerin, bol yağmurlar yağdıran hava Tanrısı, yer yüzünde işin ne?

Hava Tanrısı söyledi:

— Nimetlerimin meyvalarını görmiye geldim.

— Sen hakkını tecavüz ediyorsun!

— Neden?

— Göklere Tanrı Yaştanuş ile sen hâkim isen, yeraltı ve yerüstünün hâkimi de benim..

— Dünya bir bütündür, havasız yer yüzü, yer yüzsüz de sema olamaz.. Hem orada gezer, hem de yerde gezmekte serbestim...

— Olamaz.. Sen buraya ferdi zevklerini tatmin etmek için geliyorsun.. Gökteki kandırdığın kızlar yetmiyor gibi, bir de yer yüzü güzellerine mi musallat olacaksın?

— Sen ne karışıyorsun.. Ey fenalık timsali mahlûk..

İlluyankaş kızdı:

— Ben namuskâr, ahlâklı, çalışkan insanların düşmanı değilim.. Zalimlerin, mağrurların, insanlara haksızlık edenlerin yer yüzünde bir tek düşmanı benim..

(*) Hititler Anadoluya Milâttan önce 4.000 tarihinde Orta Asyadan gelen ilk Türklerdir. Hititlerin mitolojik edebiyatları ve tarih yazıcılıkları Sümerler kadar eskidir. Yunan mitolojisi Sümer ve bilhassa Hitit mitolojisinden ilk tesirini alarak Atina sitesinde tekâmül etmiştir. Hitit mitolojisi henüz toprak tabakaları altındaki pişmiş tuğla tabletlerde yazılıdır. Boğazköy kazılarında Hitit hükümdarlarının saray kütüphanesinin arşiv dairesinde Milâttan evvel 1500 senelerine ait olan tabletler üzerinde İlluyankaş adlı bir efsane meydana çıkmıştır. Bu efsaneleri rahipler, dinî bayramlarda Hitit Türklerine okurlarmış.. Ben bu tabletlerden aldığım bu efsaneyi, tanıtmak maksadile işliyerek sizlere armağan ediyorum. Yarınki Türk umanizmi bu orijinal Anadolu mitolojisinden doğacağına inandım, sizlere haber veriyorum.

234

— O halde ben fena bir mahlûk muyum ki, benim karşıma çıktın.

— Elbette fenasın.. İstediğin zaman yağmur yağdırırsın, istemediğin zaman insanları açlığa mahkûm edersin... Sonra güzellerin düşmanısın..

Diyerek, hava Tanrısına hücum etti ve onu ısırıverdi. Onu öldürmek üzereyken hava Tanrısı büyük Tanrılara yalvarmıya başlayıp, onlardan yardım istedi.

— Ey büyük Tanrı Yaştanuş bana yardıma koş! İlluyankaş beni zehirlemek üzeredir. Gel, gör, beni neyledi. Perişanım.. Dişlerini geçirdi, zehirini vücuduna salıverdi..

Derhal gök gürledi, şimşekler çaktı, her tarafı seller bastı.. Bu gürültüler üzerine İlluyankaş korkup kaçtı.. Büyük Tanrı, meleklerden birini gönderdi. Hava Tanrısına bir şurup içirerek, onu muhakkak bir ölümden kurtardı. Hava Tanrısının kızı mâbude İnaraş babasının bu felâketinden çok müteessir oldu. İlluyankaş'dan muhakkak bir intikam almayı kafasına koydu. Büyük Tanrıdan izin aldı, o da:

— Her mahlûka fenalık eden İlluyankaş artık cezasını bulacaktır. İstediğin gibi hareket et, ben sana her zaman için yardıma koşacağım... dedi.

Bu söz üzerine İnaraş yer yüzüne indi. İnaraş, Hitit mâbudelerinin en güzeli idi. Onun ince vücudunun güzelliği ve dalga, dalga uzun saçları dillerde dolaşır. Onu gören her genç derhal âşık olurdu.. İnsanlar İnaraş için mâbetler yapmışlardı. İlkbaharda onun namına âyinler, merasimler yaparlardı. İnaraş göklerde altı kır atın çektiği bir sedef araba üzerinde gezindiği zaman; gökten vemli yağmurlar yağar, arkasından, gökte bir alâimisemâ doğardı.

İnaraş gökten yere inerek Hatusas şehrinde büyük bir şölen verdi.. Bu emsalsiz ziyafete binlerce insan davet edildi. Herşey bol, bol hazırlanmıştı. Sofralara türlü, türlü içkiler konuldu, genç kızlar bu ziyafette fülüt ve davul çaldılar. Korolar halinde şarkılar söylediler.. Burada bira ve şarap içildi.. Gece Hatusastan, Yazılıkaya mâbedine kadar devam eden surların üzerinde meşaleler yakıldı. Herkes güldü, oynadı. Sabahleyin mâbude İnaraş Hatusas şehrinden çıkarak yola düzüldü, nihayet Ziggarattaş şehrine geldi. Burada gayet güzel bir gence rasgeldi: Bu gencin adı Hupaşiya idi...

İnaraş bunu görünce, önünde durdu ve ona dedi ki:

— Ey genç beni tanıyor musun?..

Hupaşiya gülerek:

— Güzellik mâbudesi İnaraşsın!..

Turnam!

Bir devâ ararsan derdine turnam,
Bu rüzgâr, bu bahar sana yâr değil!
Uç karlı dağların ardına turnam,
Şu dağlar bulunur bir diyar değil!

Uyurken bir sabah sesler derinde,
Al götür beni de beraberinde;
O sevda yerinde, o aşk yerinde,
Kul olup sürünmek bana ar değil!

Uç turnam, uç artık durma yetişir,
Turnalar dediğin dağda ötüşür,
Dağlarda bin mevsim yanar tutuşur.
Dağlarda yeşeren bir bahar değil!

Hamdi IŞIKLI

— Senin adın ne?

— Hupaşiya!..

— Bana yardıma gelir misin?

— Gök Tanrı Yaştanuş izin verirse..

— Ben onun yardımını istedim. Müsaade etti..

— Sana ne şekilde yardım edeceğim..

— Ben babamın düşmanı İlluyankaşla mücadeleye gidiyorum. Ey Hupaşiya bak!.. Ben şöyle, şöyle bir iş yapıyorum. Sen dahi iştirak et!

Hupaşiya şöyle dedi:

— İnaraş eğer beni sever, ve benimle yatar ve kalbimin arzularını yaparsan, ben de senin dileklerini derhal yerine getiririm..

İnaraş gülerek:

— Nasıl olur?..

— İstersen!..

İnaraş razı oldu. Ve onunla geceyi bir arada geçirdi. Ertesi gün Hupaşiya bir ziyafet tertip etti ve yılan İlluyankaş'ı da bu ziyafete davet etti. Yılan deliğinden dışarı çıkarak bu davete geldi..

Hupaşiya yılan İlluyankaş'a dedi ki:

— Bu gün kutlu bir gündür, bir ziyafet tertip ettim, yemek, içmek herşey bol.. Bu eğlenceden sonra Tanrılara niyaz edeceğiz, bütün günahlarımız affolacaktır..

İlluyankaş:

— O halde ben karımı çocuklarımı da getireyim!

Dedi.. Hupaşiya:

— Çok iyi olur, onlar da kutlu olurlar!..,

İlluyankaş karısı ve çocuklarile deliğinden çıkarak ziyafete geldi. Yediler, bol, bol içtiler ve iyice doydular. İlluyankaş ve çocukları o kadar çok yemek yemişlerdi ki, deliklerine döndükleri zaman, deliğe sığamadılar. Bunun üzerine birdenbire Hupaşiya yılana saldırdı, elindeki bir iple yılanı sıkıca bağladı. Gayet güzel elbiseler giymiş olan İnaraş meydana çıktı: Bu zaman İlluyankaş bir tuzağa düştüğünü anladı. Yalvarmıya başladı:

— Ey güzeller güzeli. âhu bakışlı İnaraş beni affet!

İnaraş:

— Seni nasıl affedeyim, babama yaptığın fenalığın cezasını çekeceksin!

Bu esnada İnaraş göğe bağırdı:

— Baba, baba gel, İlluyankaştan intikamını al!.

Bu sırada hava Tanrısı geldi. Bir çok Tanrılar da onunla beraberdi. Hava Tanrısı elindeki bir kargı ile yılana hücum etti ve onu derhal öldürerek, intikamını aldı. İnsanlar bu fenalık eden yılandan kurtuldu.

(Lûtfen sahifeyi çeviriniz.)

MİLLİ KÜTÜPHANE ANKARA

Mâbude İnaraş taştan bir ev yaptırdı. Hupaşiya'yı bu taş eve kapadı. Ona dedi ki:

— Ben kıra gidiyorum, sen burada kalacaksın, fakat pencereden dışarı bakmayacaksın, şayet dışarıya bakarsan, orada karını ve çocuklarını göreceksin!

Hupaşiya:

— Peki!.

Dedi, fakat başına geleceği de düşündü.. Aradan yirmi gün geçmişti, fena halde içi sıkıldı ve pencereden dışarı baktı. Fakat karşısında feci bir manzara gördü.. Karısı perişan bir halde üstü başı harap, saçları birbirine karışmış, çocukları aç ve çıplak, annelerine sarılmış «anne karnımız aç!» diye ağlaşıyorlardı.. Hupaşiya yaptığı fenalığı ancak o zaman idrak etti. Aylardanberi evine bir gün dahi uğramamış, mâbude İnaraş ile yaşıyordu. Bir mâbudeye ilânıaşk etmişti. Ailesine ve çocuklarına ihanet eden bu gence mâbutlar düşman olmuşlardı. Bir insan oğlu bir mâbudeye nasıl âşık olabilirdi.. Ona fena halde kızmışlardı. Ailesi sefil, çocukları aç.. Bir köşede inlerken, bu genç ferdi aşkı için herşeyi unutmuş, ailesine ihanet etmişti. Bu kabahatini anlıyan genç:

— Ey İnaraş! Ben sana yardım ettim. Beni affet, buradan kurtar, çocuklarıma kavuşayım!

İnaraş:

— Sus! Sen artık temiz ailenin yanına varamazsın.. Sen bir namus düşmanısın!..

Hupaşiya ne kadar yalvardı ise de para etmedi, nihayet, İnaraş bu gencin gözlerine mil çekti.. Onu kör etti. Hupaşiya feryatlar ve acılar içinde, ailesine yaptığı fenalığın cezasını çekti.. Eline bir kalın sopa alarak bir dilenci kıyafetinde Ankuvaya doğru ağır, ağır yürümeğe başladı... Gökten İnaraş ona bağırdı:

— Bedbaht genç! Gittiğin yerlerdeki insanlara şunu söyle: Yalnız kalbin karın ve çocukların için çarpsın.. Onlara hiyanet etme, sonra Tanrıların gazabına uğrar, benim gibi olursunuz!..

Hupaşiya bu sözü tekrarlıyarak ağır, ağır ilerliyordu..

Enver Behnan ŞAPOLYO

Hikâye

Çifti Çeyreğe Hayat!

Yazan: Zafer ARIKBAĞ

Kadın elindeki maşayla, maltızdaki son kıvılcım tanelerini karıştırdı ve meydana çıkan cılız parlaklıkta ellerini ısıtmıya çalışarak, kendi kendine:

— Amma da soğuk ha!.. dedi.

Taş kulübenin kapısındaki çuval, dışarıdaki rüzgârın şiddetile şişip iniyordu. Kar gözleri açtırmıyacak kadar tipileşerek yağıyordu. Çocuklara baktı.. İki kardeş vücutlarının ateşile birbirlerini ısıtmak ister gibi sıkı, sıkı sarılmışlardı. Erkek olan büyüğü 13 yaşındaydı.. Kız ise daha dördüne yeni basmıştı.

Açılan üstlerini örtmek için kalktı. Sonra, bitmeye yüz tutan mumu tazeledi, tekrar yerine dönüp, gözlerini artık kaybolmıya başlıyan kıvılcımlara dikerek, oturdu. Ve hafifçe mırıldandı..

— Ahmet te nerde kaldı?.. Şimdiye kadar gelmesi lâzımdı?..

Bu kocası idi. Onlar yangın yerinde, kapısı çuvaldan bir taş kulübede oturuyorlardı. Erkek, yapılarda çalışıyor, harç karıyor, ustalara çimento taşıyordu. Bunu bulamadığı zamanlar da halde hamallık yapardı.

Kadın da çamaşıra, tahtaya gider, böylelikle erkeğine yardım etmiye çalışırdı. Hayatları pek yeknasak geçerdi. Sanki bütün ömürlerini bir tek günle yaşarlardı.. Yemeklerini yazın kulübenin dışında, kışın kulübenin içinde yerler ve Allaha bol, bol hamdederlerdi. Bazan erkek biraz fazla para kazanırdı. O zaman elinde bir 49 lukla gelir, karısının hazırladığı sofrada kafa tütsülerdi. Nasılsa bir gün, şeytanın ayağını kırıp Bitpazarından ucuza düşürdüğü bozuk gramofonu da bu eğlentiden eksik etmezdi. Çatlak bir plâğın çıkardığı hırıltılı Eğin havasına o da ağlıyordurur.. Ellerile dizlerinde dümbelek çalarak, keyfini tamam ederdi.

Kadın maşayı tekrar eline aldı. Son kıvılcımlar da sönmüş, maltızda bir yığın kül kalmıştı. Alışkanlığın verdiği iradesiz hareketlerle külü karıştırmaya başladı. İçinde, mânasını kavrıyamadığı, nereden geldiğini, nasıl olduğunu bilmediği bir sıkıntı vardı. Bu sıkıntı, onun düşünmesine, nefes almasına mâni oluyordu. Boğulacaktı sanki. Bir kere daha eskiden bir kere daha, içinde ayni sıkıntıyı duymuştu. Babasını kaybettiği vakit. O zaman da böyle göğsü yanmış, nefes alamaz hale gelmişti. «Biraz hava» diye dışarı fırlamış, gördüğü vakit babasının ölümile karşılaşmıştı.

Bu seferki sıkıntı da onun eşiydi.. yoksa?. diye düşündü.. Fakat nemen bu düşünceyi koğmak istiyormuş gibi elini salladı ve:

— Hayırdır inşallah.. dedi.

Ama, onun içine, bu merak bir kere düşmüştü. Kocasının böyle geç geldiği hiç vâki değildi.

Tekrar bir sürü «acaba» lar, «yoksa» lar kafasının içini doldurmıya, gözlerinin önünde raksetmiye başladı. Hayır.. daha fazla duramazdı. Muhakkak bu geç kalışın sebebini öğrenmeliydi..

Kalktı.. Rengini çoktan kaybetmiş, yamadan kumaşı görülmiyen mantosunu sırtına geçirdi, çocuklarına son bir bakış fırlattıktan sonra dışarı çıktı. Kocasının çalıştığı yeri biliyordu. Gidecek, erkeğinin ne ol-

236

ğunu oradan anlıyacaktı. Koşarca-
a yürüyordu.. Fakat, ona bu yü-
yüş o kadar ağır geliyordu ki koş-
ıya başladı. Nefes nefese binanın
lunduğu yere varmıştı. Sonuna
ıklaşmış, fakat daha henüz bitme-
ş yapının, yanındaki tahta baraka-
n kapısına eliyle vurdu.. Duyulma-
nı anlayınca yumruklamıya baş-
. İçeriden önce boğuk bir gürültü,
nra sunturlu bir küfür duyuldu
kapı açıldı. Yapı bekçisi, uykunun
ğırlaştırdığı göz kapaklarını eliyle
şturup, aralamıya çalışarak, va-
siz gelen bu misafirin kim olduğu-
ı görmek istedi. Adamakıllı seçe-
emiş olacak ki, elindeki mumu yü-
ne doğru kaldırdı. Kaldırmasile,
ızgârın mumu söndürmesi bir oldu.
am yine okkalı bir küfür savur-
ıktan sonra (görmek merakından
zgeçmiş olacak ki:

— Ne var, dedi, kimsin? Ne is-
orsun?

Kadın kim olduğunu, niçin gel-
diğini anlattı ve cevap almak için
ıstu. Ortalıkta rüzgârın uğultusun-
ı başka hiç bir ses duyulmuyordu.
çin geldiğini tekrar etti.

Bu sefer yüzü görülmiyen ada-
n dudaklarından şu sözler dökül-

— Üzülme kadınım.. Bir kaza..
met dördüncü kattan aşağıya düş-
. Hem de beyin üstü. Gelen doktor
tık herşeyin bittiğini söyledi ama
u yine götürdüler. Ben haber ge-
ecektim a.. burayı bırakamadım.
zülme.. ne yapalım. Ömrü bu ka-
rmış.

Daha bir çok şeyler söyledi.. Fa-
t kadın hiç birini duymadı, duya-
adı. Kulakları uğulduyor, başı dö-
üyordu. Bir iki sallandıktan sonra
duğu yere yıkılıverdi..

***

Artık yangın yerindeki kulübe-
de başka bir hayat başlamıştı. Oğlan
mektebi bırakmış, eline bir kutu ala-
rak, diğer çocuklar gibi «Hayat» satmıya başlamıştı. Bu tanesi yüz paraya satılan bir nevi sakızlı, çukulatalı şekerdi. Çocuk, tabanları patlayıncaya, nefesi tıkanıncaya kadar dolaşıyor, biraz daha fazla satmak, anasına biraz daha fazla para vermek için kendisini parçalıyordu âdeta ..

Dünya, güneşin ışıklarile daha henüz yıkanırken, kutuyu alıp dışarı fırlıyor ve sesi boşlukları yırtıyordu:

— Hayaaat!.. Yüz paraya Hayaaat.. Haniya baylar Hayaaat!..

***

O gün evden alaca karanlıkta çıkmıştı, «Bu gün her zamankinden fazla satmalıyım» diye düşündü.. Kardeşi hasta idi. Ona ilâç alacaktı.

Yeni romanımız:

Beyaz Selvi

Halide Nusret Zorlutuna

Çok ince kadın şairimiz Halide Nusret Zorlutuna'nın (ÇINARALTI) için hazırladığı bu güzel romanı pek yakında tefrikaya başlıyacağız.

Dört bir tarafa koşuyor ve adım başında bağırıyordu:

— Hani ya baylar hayaaat!. Yüz paraya hayaaat!..

Sesinde, şekerinin alınması için yalvaran bir edâ vardı. Öğleye doğru bir kutuyu bitirmişti. Karaköydeki mağazadan içeri koşarak girdi. Yeni bir kutu alıp dışarı fırladı. Caddeden caddeye, kaldırımdan kaldırıma geçiyor ve birteviye bağırıyordu:

— Hayaaat!.. Çifti çeyreğe hayaaat!..

237

Köprüyü geçip Eminönüne gelinceye kadar kutu yarıya inmişti. Ayaklarının acıdığını duymuyor, yorulduğunu hissetmiyordu. İçinde büyük bir sevinç vardı. «Akşama kadar üç kutu bitiririm» diyordu. Bu düşünce ona yeni bir hız vermişti. Yeniden bir kuş hafifliğiyle koşmıya, sıçramıya ve bağırmıya başladı.

Birisinin istediği beş şekeri kâğıda sarıp verirken karşıdan çağrıldığını duydu. Başını çevirdi. Bu küçücük bir çocuktu. İncecik sesiyle:

— Hayatçı.. Hayatçı.. diye bağırıyordu.

Sardığı şekerlerin parasını alıp çocuğa doğru koştu. Birden haykırmalar, bağırmalar duyuldu ve biraz ileride kocaman bir kamyon durdu.

Hayat kutusu bir tarafa fırlamış, şekerler de taşların üzerine dökülmüştü.

Tramvay yolunun üstünde, bir et ve kemik yığını halinde küçük hayatçı yatıyordu.

Henüz yaşıyordu. Yanına yaklaşanlardan birinin kolundan tutup çekti: başını çevirdi.. soluk ve titrek dudakları aralandı, bir şeyler söylemek istiyordu. Fakat söyliyemedi. Sesi boğuk bir hırıltı halinde boğazından dışarı fırladı. Son bir ihtilâçla vücudu sarsıldı. Gözlerindeki son ışık damlası da söndü. Ebedî uyku başlamıştı.

***

Boşluklardan doğru gelen bir ses dalga, dalga etrafa yayılıyor ve kulakları dolduruyordu..

— Hayaaat!.. Çifti çeyreğe hayaaat!..

Zafer ARIKBAĞ

SEÇME SÖZLER

İnsanlık trajedisinde sulh ve barış bir perde arasından, (antrakt'tan) başka bir şey olmamıştır. R. de Gourmont

Hayatta herşey muammadır ve her muammanın da anahtarı başka bir muammadır. Emerson

Şerefle bitirmeğe mecbur olduğumuz en ağır vazife: Hayattır. Tocqueville

Devlet görmiyen fakat hisseden halkın hissiyatını anlamakla mükelleftir. Balzac

Ne ölüme, ne de güneşe göz kırpmadan bakılamaz. La Rochefoucauld

Kuvvetli hareketleri kuvvetli sebepler doğurur. Shakespeare

Aşk ciddî bir iştir. Derin bir hassasiyete malik olanı ağlatabilir. Fakat hiç bir vakit güldürmez. R. de Gourmont

Herkesin önünde yapılacak bir hareketi şahitsiz yapmak: İşte hakikî cesaret budur. La Rochefoucauld

İntikam almakla insan düşmanına müsavi, affetmekle ondan üstün olur. Bacon

İstemiyerek itaat etmek, itaat etmek sayılmaz. Corneille

Tehlikelerin önüne geçen cesaretten ziyade korkudur. de Ségur

Bir hayli kusurumuz olmasaydı başkalarında kusur arayıp bulmaktan o kadar hoşlanmazdık. La Rochefoucauld

Istırabın tadını tatmamış olmak ta bir felâkettir. Çiçeron

Ahmaklar kolay eğlendirilir. — Emerson

Dinler makul gözüktükleri nisbette zararlıdır. R. de Gourmont

Gürültü hiç bir şey ifade etmez: Tavuk yumurtladığı zaman sanki altın yumurtlamış gibi ortalığı velveleye verir. — M. Twain

ÇOCUK adam

Tefrika No. 24

Yazan : Orhan Seyfi ORHON

Edebî ziyafet

Şair arkadaşlarla kararlaştırdık. Cuma günü, Yeşilköydeki büyük üstadımızı ziyarete gideceğiz. Bizi tekrar çağırmasına lüzum yok.

Niyazi bey gülümsiyerek:

— Bekliyor mu dersiniz?

Diyor. Hüseyin Sadi ciddiyetle cevap veriyor:

— Yok, yok.. Çok ikram etti doğrusu.. Her halde bekliyor!

Sonra pastaları, şekerlemeleri hatırlıyarak dudaklarını yalıyor:

— Ne lezzetli şeylerdi onlar...

***

Bana bu krediyi, bir ay evvel Niyazi bey getirmişti: Yeşilköydeki büyük üstat «**» beyefendi genç şairleri yakından tanımak istiyormuş. Öğleden sonra köşküne gideceğiz. Bu genç şairlerin arasında ben de varım. Elbiselerimi ütülettim, yakalığımı kolacıya verdim. Kumkapı istasyonunda buluşacağız. «Her halde bu listeye girişimi Niyazi beyin dostluğuna borçluyum.» Çünkü içimizde üstadı eskidenberi tanıyan bi ro var. Tereddüt eder gibi görünüyorum:

— Doğru söyle, diyorum sahiden beni de çağırdı mı?

— Evet, çağırdı.

Koltuklarım kabarıyor. Demek ötede beride neşrettiğim şiirler boşa gitmemiş. İsmimin büyük bir üstat tarafından hatırlanması itimadımı arttırıyor. Bu hızla yepyeni bir şiir yazmak istiyorum, fakat o kadar heyecanlıyım ki yazamıyorum. Cuma günü geliyor. Kumkapı istasyonunda buluşuyoruz. Hepimizi bir arada görünce biraz ümidim kırılıyor. Çok kalabalığız. Cemal Nahit benim gibi yeni tarzda hece vezninde yazmada. Fakat Osman Nazım bir divan şairi. Hüseyin Sadinin asıl sevdiği şey yiyip içmek. Rasıra da şarkılar yazıyor. İçimizde bir edebiyat muallimi var. Çok zayıf, çok esmer, çok mahçup. Kadın gibi ince bir sesle konuşuyor. Yeni sanatkârlarımızı onun izahına güvenmiyorum. Yalnız bu sesle muvaffak olacağı biraz şüpheli.

Yeşilköydeki beyaz köşkün bahçe kapısından içeri giriyoruz. Niyazi beyi öne geçirdik. Fakat o da bahçedeki küçük köpekten korktuğu için bir türlü ilerliyemiyor. Keten önlüklü bir Rum hizmetçi köpeği kucağa aldı, bizi salona soktu. Biraz sonra da üstat geldi. Hepimizin elini sıktı. Niyazi beye:

— Lûtfen, beyefendilerle beni tanıştırır mısınız? Ben ancak eserlerile müşerrefim.

Ne güzel, ne kibar konuşuyor. Karşısında söz söylemiye cesaret edemiyoruz:

— Siyasî işler beni uzun zaman edebiyattan uzaklaştırdı. Bu günkü sanat cereyanlarından cehaletimi affediniz.

Hep birden:

— Estağfirullah!

Dedik. Bu sırada edebiyat muallimi söz söylemek ister gibi göründü. Bereket versin sesini ayar edemediği için sustu.

— Bizim sanat zevkimizin ihtiyarladığına şüphe yok. Üslûbumuzun bizden evvel saçları ağardı. Fakat, bir parçacık öğünmeme müsaade ederseniz, şunu söyliyeyim ki ben kendi hesabıma gençliğe karşı perestiş ve hayranlık duygularımı kaybetmedim.

Nasıl olsa bir şey yapacağımızı

238

yordum. Hüseyin Sadi kendini tutmadı.

— Aman beyefendi, dedi.

Şûhu güzeşte var ki nice nevcivan değer.»

Yerlerin dibine geçtiğimi hissetti. Fakat üstat, bunu pek zarif bir ikte gibi karşıladı. Yavaş yavaş konuşmıya alıştık. Biraz sonra da yemek salonuna geçtik. İşlemeli, keten bir uzun bir yemek masasının üstüne çeşit çeşit pastalar, börekler, şekerlemeler dizilmişti. Düşünün, «Harbiumumî» de şekerleme, börek ve pasta! Dresuvarın üstünde kocaman bir çay semaveri duruyordu. Hizmetçi kız, fincanlarımıza çay doldurken, üstat, refikasının mutfak işlerini sevmediğinden bahsederek kendi elile yaptığı pastalardan, böreklerden, vekerlemelerden bol bol ikram ediyordu. Sonra da yine evin imalâtından vişne ve kayısı likörlerinden içtik. Boğazını çok seven Hüseyin Sadi içki içmediği halde «teberrken» diye bunu da reddetmedi. Biraz sonra yemek faaliyeti, tokluk ve odanın sıcaklığı hepimize bir ağırlık verdi. Edebiyat bahislerini hararetle konuşamadık.

Akşam, eve dönerken biribirimize pastaların lezzetini anlata anlata bitiremiyorduk. Her hafta Cuma günü, üstadı ziyarete gidecektik. Basanat meseleleri üzerinde anlaşacak ve bir mecmua çıkaracaktık. Fakat biz köşke girince, herşeyden evvel pastaları, şekerlemeleri, böreklerdüşünüyorduk. Üstadın bizden bir şey çıkmıyacağını anlıyamaması şaşılacak şeydi. İkinci ziyaretten sonra artık bayram girdi. Ondan sonra da hiç böyle bir gün karıştı.

***

İşe bu ilk ziyafetten bir ay sonra tekrar Kumkapı istayonunda buluşuyoruz. Niyazi bey hâlâ müteredditt. Cemal Nahit:

— Artık şu mecmua meselesini halledelim!

Diyor. Hüseyin Sadi:

Gazi Hüsrev bey ne zaman yaşadı?

(Baştarafı 6 ncı sahifede)

vezir olduğunu, Hadım Süleyman ile kavga ettiğini yazar ve isimlerinden başka aralarında hiç bir yakınlık olmıyan bu iki insandan bir yeni insan icat eder.

Kanunî devrinin o coşkun günlerinde, yirmi yıl Garp sınırlarındaki bütün savaşlara tam bir cephe askeri olarak iştirak eden ve nihayet şehit düşen o muhterem kahramanın hayatı etrafında yapılan bu mühim yanlışları muhterem tarihçilerimizin dikkatine arzediyorum. Bu hataların ilmî bir şekilde düzeltilmesinden sonra o kahramanın hakikî hayatını öğrenmek mümkün olacaktır.

Hasan Adnan GİZ

— Bu sefer likör içmiyeceğim, diye söyleniyor, bana hem dokunuyor, hem de uyku getiriyor. Osman Nacinin cebinde yeni yazdığı (Niyaz) redifli bir gazel var.

Bu sırada genç musikişinaslardan bir grup sökün etti. Hafifçe şüphelendik. İçlerinden tanıdığımız birisine ne tarafa gittiklerini sorduk:

— Yeşilköye, dedi, üstat «***» beyefendiye davetliyiz. Cuma günleri buluşuyoruz.

Onlar trene binerken, biz, ceplerimizde tren biletleri, hissettirmeden istasyondan geri döndük.

— Arkası var —

Yaylâ Türküsü

Halide Nusret ZORLUTUNA

En ince, en san'atkâr kadın şairimiz Halide Nusret Zorlutuna'nın en seçme şiirlerini bir araya topladığı bu eşsiz şiir mecmuasını bütün edebiyat severlere tavsiye ederiz.

Fiatı 50 kuruş.

Satış yeri: İstanbul, ÇINARALTI İdarehanesi.

Kulaktan Kulağa

ORHAN SEYFİ ORHON

Orhan Seyfi Orhonun günün vakalarına dair yazdığı fıkraları, istihzaları, hicivleri, tenkidleri bir araya toplıyan bu kitabı okuyunuz!

Fiatı 50 kuruş